

Bir kültür metropolü:

Berlin

Fotoğraflar: Selim Güneş

Berlin kozmopolit yapısı ve olağanüstü kültür zenginliği ile bir kültür metropolü. Kent, Prusya kültür mirası olan Müzeler Adası, kültür forumu, üç opera, bir filarmoni, pek çok tiyatro ve konser salonu ve kütüphaneleri ile sahip olduğu kültür kimliğini fazlasıyla hak ediyor. Başkent Berlin, yaklaşık üç milyon dört yüz bine ulaşan nüfusu ile Almanya'nın en kalabalık kenti olma özelliğini taşıyor. Kent, yüzde elli biri kırk yaşın altında olan dinamik nüfusu ile ön plana çıkıyor. Yüz seksen iki farklı milletin temsil edildiği başkent, nüfusunun yaklaşık yüzde yirmisini

yabancılar oluşturuyor...

Tarihçe

1307 yılında Köln ile birleşen Berlin, II. Kurfürst Friedrich'in duyduğu rahatsızlıklar nedeniyle bu birlikten ayrılır. 1701 yılında Kurfürst Friedrich'in kendisini kral ilan etmesi ile Berlin bir krallık haline gelir. II. Enkel Friedrich (1740-1786) zamanında şehir mimari açıdan bambaşka bir görünüme bürünür. 1806 yılında şehir, Napolyon tarafından işgal edilir ve Quadriga Atlıları kentten götürülür. Fakat aynı Quadriga 1814 yılında Brandenburger Tor'a -ait olduğu yere- geri

getirilir. İlerleyen yıllarda Schinkel'in klasik yapıları ve Lenné sanatsal park alanları şehrin bir parçası haline gelir.

XIX. yüzyıldan itibaren ekonomide önemli bir sıçrama yaşanır. Nüfus bu yüzyıl içerisinde büyük bir hızla artmaya başlar. Berlin'in Alman İmparatorluğu'nun başkenti olduğu 1871 yılından sonra burada tam anlamıyla

bir göç ve nüfus patlaması yaşanır ve başkent, milyonların yaşadığı bir kent haline gelir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra imparatorluk büyük bir sarsıntı geçirir ve 1918 yılında derin bir kriz yaşanır. 1933 sonlarında Hitler'in yönetimi ele alması ile Yahudiler, komünistler ve muhaliflere karşı programlar uygulanmaya başlanır. Nazi diktatörlüğünün devamında 1945 senesinde savaşın bitimi ile beraber şehir farklı güçler tarafından devralınır. Şehrin doğusu Rusların, güneybatısı Amerikalıların, batısı İngilizlerin, kuzeybatısı da Fransızların kontrolü altına girer.

II. Dünya Savaşı sonrası Doğu ve Batı Almanya ile iki sistemi birbirinden ayıran ve uzun süre Avrupa'daki bölünmüşlüğü sembolü olarak anılan Berlin Duvarı, Doğu Almanya tarafından inşa edilmeye başlanır. Doğudan Batıya başlayan kaçışlar, Doğu Almanya'nın ekonomik varlığını tehdit edici boyutlara ulaşır. Bu nedenle, öncelikle sınır geçişleri durdurulur. Başta geçişleri engellemek için kurulan dikenli teller zamanla; gözetleme kuleleri, makineli tüfekler ve mayınlar ile güçlendirilmiş kilometrelerce uzunluktaki duvarlara dönüşür. İki yüzden fazla insan, ilk zamanlarda sınırı geçmeye çalışırken hayatını kaybeder.

1989 yılında Doğu Berlin meydanlarında yaklaşık bir

milyon kişi demokrasi yanlısı eylemlere katılır ve birkaç gün içinde Doğu Almanya hükümeti istifa eder. Binlerce Doğu Almanya vatandaşı, Batıya geçmek için sınırı yığılır. Doğu Almanya yönetiminin kararıyla, bütün Doğu Almanya vatandaşlarına istedikleri sınır kapısından Batı'ya geçebilecekleri açıklanır ve binlerce kişi Batı'ya akın eder. Böylece, 1989'da Berlin Duvarı tarihe karışır ve Batı ile Doğu Almanya birleşir.

Müzeler

Altes Museum: 1830'da açılan ve Antik Çağ'a ait koleksiyonun belli bir bölümü bulunan müzede Yunan sanatı ve Antikitenin kültür tarihine ait üç binden fazla eser mevcuttur. Bahçesi ise Lustgarten (Neşe Bahçesi) olarak adlandırılmaktadır.

Bauhaus Archiv-Museum für Gestaltung: 1919 - 1933 yılları arasında Almanya'da, mimari tasarımı konusunda eğitim vermiş, uygulamalı bir sanat okulu olan ünlü mimar Bauhaus'un yapıtlarını müzede bulmak mümkün. Bauhaus ekolü, teknolojiyi, zanaatı ve sanatı bir araya getirerek fonksiyonel bir mimari yaratmayı amaçlıyordu. Müzede Kandinsky ve Klee'ye ait grafik çalışmaları ile ilginç reklam çalışmalarından örnekler de görülebilir.

Bröhan-Museum: İşadamı Karl Bröhan'ın topladığı koleksiyon; yağlıboya tablolar, porselenler, gümüşler, vazolar, mobilyalar ve heykellerden oluşuyor. Hans Baluschek'in yağlı boya tabloları, yirmili ve otuzlu yılların sosyal durumunu gösteriyor. Bröhan, küçük, sessiz ve biraz da özel bir müze.

Brücke-Museum: "Die Brücke" (köprü), 1905'de Fritz Bleyl, Erich Heckel, Ernst Ludwig Kirchner ve Karl Schmidt-Rottluff tarafından kuruldu. Müzede plastik sanatların çeşitli örneklerine ve bazı grafik çalışmalara yer verilmiş. Almanya'nın en önemli ekspresyonist koleksiyonu burada bulunmaktadır.

Ephraim-Palais: Rokoko Palası, 1762 - 1766 yıllarında F. W. Dietrich'in planlarına göre Nikolai semtinde inşa edilmiştir. 1936 yılında bir köprü'nün genişletme çalışmaları sonucunda bina yerinden sökülüp başka bir yere taşınmış ve orijinal yapının yeniden inşasıyla 1987'de müze olarak açılmıştır.

Gemäldegalerie: Galeride; Rubens, Dürer, Breughel, Holbein, Raphael, Gainsborough, El Greco, Canaletto ve Caravaggio'nun çalışmaları bulunmaktadır. Alman ve İtalyan sanatçıların XIII. ile XVI. yüzyıllar arası

döneme ait çalışmalarının yanı sıra, XVIII. yüzyıl Fransız ve İngiliz ressamların çalışmaları ve İtalyan barok ve rokoko dönemine ait çalışmalar bulunmaktadır.

Georg-Kolbe-Museum: Kolbe'un eski atölyesinden ve güzel bahçesinden oluşturulmuş bir müzede, George Kolbe ile aynı dönem sanatçıların plastik sanat, çizim ve resim koleksiyonları bulunmaktadır.

Hamburger Bahnhof, Museum für Gegenwart Berlin: 1847 yılında Neuhaus tarafından inşa edilen müze, 1990 - 1995 yılları arasında Josef Paul Kleihues tarafından restore edilmiştir. Son otuz yılın sanat eserlerini barındıran müzede resim, heykel, grafik ve fotoğraf sergilerinin yanı sıra; video, multimedia gösterileri ile ışık gösterileri de yapılmaktadır. Baselitz, Kiefer, Polke, Vostell, Beuys, Rauschenberg, Twombly ve Warhol'un eserleri de bu müzede sergilenmektedir.

Kunstgewerbe: Ortaçağ'dan günümüze kadar olan döneme ait halı koleksiyonu ile XI. - XV. yüzyıllarda Hristiyan kiliselerine ait çalışmalar burada yer almaktadır.

Neue Nationalgalerie und Philharmonie: 1960'larda Ludwig Mies van der Rohe tarafından inşa edilmiştir. XX. yüzyıldan pek çok ressamın eserleri bulunmaktadır. Alman ekspresyonist ve sürrealist sanatçılar arasında yer alan, Max Beckmann, Otto Mueller, Ernst Ludwig Kirchner, Paul Klee ve Max Ernst'in yapıtları bu galeride sergilenmektedir.

Schinkel-Museum: Ziegelstein Kilisesi 1830 yılında Karl Friedrich Schinkel tarafından tasarlanıp yapılmıştır. Savaşta aldığı yaralar seksenli yıllarda onarılmış ve yaratıcısının anısına saygıyla yeniden açılmıştır.

Schloß Charlottenburg ve Castle Charlottenburg: Berlin'in en büyük saltanat sarayı yüz yıl boyunca sürekli genişletilerek inşa edilmiştir. II. Dünya Savaşı sırasında tahrip olan ama yıkılışı engellenebilen saray yirmi yıllık restorasyon çalışmaları sonucunda tekrar eski ihtişamına kavuşmuştur. Portakal ağaçlarının ve diğer egzotik bitkilerin kışı geçirebilmeleri için yapılmış XVII. yüzyıl Barok tarzı serası da bulunmaktadır.

Ägyptisches Museum: Schloß Charlottenburg'un karşısındaki caddede yer alan Berlin'in en popüler müzelerinden biri. Eski Mısır'a ait bin beş yüzün üzerinde sanat eseri sergilenmektedir. Dünyada kendi tarzında olan müzeler içinde beşinci sırada yer alıyor. Kraliçe Nefertiti'nin büstü muhteşem.

Museum für Vor und Frühgeschichte: Avrupa'nın yakın ve erken tarihsel gelişimi ve ön Asya'nın Paleolitik'ten Orta Çağ'a kadar olan tarihçesi sergilenmektedir.

Pergamon Museum: Pergamon Müzesi, bir enstitü olarak Alman arkeologların XVIII. yüzyılın sonunda elde ettikleri arkeolojik bulguları barındırmak için kurulmuş. Müzeye ismini veren ve Bergama'dan alınan Zeus Altarı ile Babil'den getirilen İshar Kapısı burada yeniden inşa edilmiş.

Museum für Naturkunde: Berlin'in Doğu

Tarih Müzesi. Dünyanın en büyük ve en iyi organize edilmiş müzelerinden biri. Yirmi beş milyon parçadan oluşan koleksiyon, yeryüzünün bütün bölgelerinden ve tarihinden mineralojik, paleontolojik ve zoolojik bulgular içermektedir.

Galeriler

Akademie der Künste: 1696 yılında Friedrich III tarafından kuruldu. Berlin'in eski kültürel enstitülerinden biridir. 1938'de Naziler tarafından önemli üyeleri sürgüne gönderilmiştir. Ücretsiz caz konserleri, şiir günleri, gösteri ve film günleri düzenlenmektedir.

DAAD Galerie: John Armleder, Daniel Buren, Edward Kienholz, Mario Merz ve Nam June Paik'ten eserler bulunmaktadır.

Haus am Lützowplatz: Batı Berlin'in ticari amaç gütmeyen galerilerinden biri. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Berlin'de açılmış olan galeride Macaristan, Bulgaristan, Rusya ve Polonya'dan figüratif çalışmalar, neo-realist resimler, heykel ve fotoğraflar var.

Haus am Waldsee: 1946 yılında sanat konseyi tarafından kurulmuştur. Käthe Kollwitz, Hermann Blumenthal, Karl Schmidt-Rottluff ve Max Ernst'in resimleri bu galeride sergilenmektedir.

Tarihi Mekânlar

Berlin Duvarı Anıtı: Batı Berlin'deki Wedding mahallesinin sınırında, Ackerstrasse ile Bernauer Strasse'nin keşiştiği köşede, Berlin Duvarı Anıtı bulunur. Duvarın yetmiş metrelik bir bölümü, çelik duvarlarla desteklenerek koruma altına alınmış durumda.

Alexanderplatz: Berlin'in en ünlü meydanı Alexanderplatz XVIII. yüzyılda hayvan satım alanı olarak kullanılmış. İsmi Rus Çarı Alexander'ın 1803'deki ziyaretinin ardından alan meydan, ilerleyen yıllarda bölgenin en önemli ulaşım noktası ve buluşma noktası haline gelmiş. Savaş sonrasında tamamen tahrip olan alan 1966-71 yılları arasındaki çalışmaların sayesinde bugünkü görünümüne kavuşmuş. Alanın

ortasında 1969 yılında inşa edilmiş Dünya Saati ve Dostluk Çeşmesi, Alexander Platz'in sembolleri olarak gösteriliyor.

Fernsehturm (Televizyon Kulesi): Kentin en yüksek binası olan televizyon kulesi, Berlin'in simgeleri arasında yer alıyor. Üç yüz altmış sekiz metre yüksekliğe ulaşan yapıdaki manzara katı iki yüz üç metre

yükseklikte bulunuyor. 1969 senesinde Walter Herzog ve Heinz Aust'ın planlarına göre inşası başlayan yapıt 1972 senesinde tamamlanmış.

Funkturm: Berlinliler tarafından Uzun Dev olarak adlandırılan Funkturm sayesinde ziyaretçiler başkentin olağanüstü manzarasının tadını çıkarıyorlar. H. Straumer planları sayesinde Charlottenburg'de yeniden düzenlenen yapı ile tarihi özelliği de olan Funkturm, Berlin'in mutlaka görülmesi gereken yerleri arasında gösteriliyor.

National Opera (Staatsoper): 1741 - 1743 yılları arasında Korint Kemer tarzında inşaa edilmiş. 1843'te bir yangında tamamen tahrip olmuş ve C. H. Langhans tarafından yeniden yapılmış. II. Dünya Savaşı sırasında ağır tahribata uğradıysa da 1955 yılından beri eski güzelliğinde. İçi en son 1986'da yenilenmiş olan bina, bin dört yüz kişilik kapasiteye sahip.

Siegessaule (Zafer Anıtı): Altmış iki metre yüksekliğindeki Zafer Anıtı 1873'te -sonradan inşa edilen parlamento binasının yakınında- Prusya'nın; Danimarka (1864), Avusturya-Macaristan (1864) ve Fransa üzerindeki zaferi anısına (1871) törenle açılmış. Meydanın düzenlenmesi dolayısıyla sökülmüş ve büyük yıldızın üzerine yerleştirilmiş. Zafer Tanrıçası Viktoria'nın otuz beş ton ağırlığındaki heykeli F. Drake

tarafından yapılmış.

Kongreßhalle: Kongre Sarayı, uluslararası yapı sergisi çerçevesinde Amerikalılar'ın katkılarıyla 1957'de yapılmış. Çelik taşıyıcılardaki bir çürüme sonucunda çatı 1980'de çökmüş. 1987'de rekonstrüksiyon çalışması yapılmış. Bu çöküntüyü yalnızca bronz bir levha hatırlatıyor. "Dünya Kültürleri'nin Evi" olarak anılan yapıda kültür ve sanat festivalleri düzenleniyor.

Brandenburger Tor: Brandenburg Kapısı, şehrin en ünlü sınır taşı. 1788 - 1791 yıllarında C. G. Langhans tarafından inşa edilmiş. J. G. Schadow tarafından inşa edilen Quadriga (Antik Çağ'da kullanılan yan yana koşmuş dört at tarafından çekilen iki tekerlekli araba) ile de taçlandırılmış. 1806'da Napolyon tarafından Paris'e götürülmüş ve 1814'te bağımsızlık savaşlarının gel-gitlerinde tekrar parmaklıkların üzerine yerleştirilmiş. Berlin Duvarı'nın yıkılışının kutlandığı ilk gece tahrip edilmiş. 1991'de restorasyonu yapılan kapı şu anda eski yerinde duruyor.

Berliner Dom: Petersdom'a protestan mezhebin cevabı olarak inşa edilmiş büyüleyici bir mimari yapıya sahip kilise, Berlin'in sembollerini arasında gösteriliyor. Kaiser Wilhelm II. tarafından 1894 - 1905 yılları arasında Julius Carl ve Raschdorff'un planlarına göre inşa ettirilen yapıt, savaş sırasında büyük hasar görmüş. 1975 senesinde onarımına başlanan kilisenin bugünkü görünümüne kavuşması on sekiz sene sürmüş ve 1993 yılında restorasyon tamamlanmış.

Checkpoint Charlie: Tarihte bir çok önemli olaya tanık olmuş Checkpoint Charlie'de ziyaretçiler kendilerini doğu ve batı sentezinin içerisinde buluyorlar. Berlin'in doğu ve batı geçiş noktası olan Checkpoint Charlie'de, 1961'de inşa edilen Berlin Duvarı'nda Sovyet ve Amerikan panzerleri karşılıklı olarak yer alıyor.

Gedächtniskirche: Kurfürstendamm'da bulunan barış ve anlaşma heykeli Berlin'de savaş sonrasında gerçekleştirilen yeniden yapılanmayı temsil ediyor. Modern dünya ve tarih arasındaki güçlü zıt ilişkinin resmedildiği eseri kilise kalıntıları ve etrafında yerleştirilen yeni yapı oluşturuyor.

Reichstag (Almanya Parlamentosu): Alman meclisi "Reichstag" yeni mimari yapısı ile mutlaka görülmesi gereken yerlerden biri olarak ön plana çıkıyor. 1884 - 1894 yıllarında Paul Wallot tarafından inşa edilen Reichstag'ın geçmişini inceleyenler, Almanya'nın aynı dönemde geçirdiği tarihi evreler ile olan paralellikleri de gözlemlemiş oluyorlar. Bina 1999 yılından itibaren yeniden parlamento olarak hizmet veriyor.

Festivaller

Berlinale (Berlin Uluslararası Film Festivali): Cannes ve Venedik Film Festivalleri ile birlikte kıtanın en saygın sinema etkinliği olarak kabul edilen Berlinale, her yıl 9 - 19 Şubat tarihleri arasında gerçekleştiriliyor. Altın Ayı ödüllerinin sahiplerini aradığı festival boyunca Berlin sinema starlarına ve on sekiz binin üzerinde konuğa ev sahipliği yapıyor.

Fete de la musique: 1995 yılından bu yana her yıl haziran ayının yirmi birinde Berlin'de düzenleniyor. Altmış sahne ve beş yüze yakın katılımcının olduğu etkinlikte müzikseverler, 1982 yılında Paris'te başlayan bu etkinliğin tadını çıkarıyor.

Love Parade: Her yıl 14 Temmuz'da düzenlenen Love Parade (Aşk Karnavali), Almanya'nın ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen yaklaşık bir milyon kişiyi sokaklara döküyor. Çılgın bir eğlence şeklinde geçen bu günde ses duvarı aşıyor.

Europe in motion: Europe in motion festivali bağımsız filmlerin buluşma noktası niteliğinde. Sonuncusu 2004 Aralık ayında düzenlenen Avrupa'nın önde gelen bağımsız film yönetmenlerinin yer aldığı festivalde kısa ve uzun metrajlı filmler Avrupa'yı ve sorunlarını farklı açılardan ele alarak izleyiciye sunuyor. Türk yönetmenlerin de büyük ilgi gösterdiği festival Berlin'de düzenleniyor ve İngiltere - Almanya arasında ağırlıklı olarak Türk sanatçıların oluşturduğu bir ekip tarafından yürütülüyor. Festivale ise Avrupa'nın her ülkesinden katılım gerçekleşiyor.